

PAP JÓZSEF

EGERBŐL NOSZVAJRA. TÉRBELI ÉS TÁRSADALMI MOBILIZÁCIÓ BORSOD ÉS HEVES HATÁRÁN¹

A magyar társadalom 19. századi átalakulása korábban ritkán (vagy legalább is sokkal ritkábban) látott karrierlehetőségeket nyitott a tehetséges feltörekvő „self-made-man” családok előtt. A hagyományosnak mondható mobilitási csatornák mellett – iskolázottsághoz kötődő hivatalviselés, egyházi karrier, katonai szolgálat – új utak nyíltak, ezek pedig egyre jelentősebb társadalmi csoportokat mozgattak meg. A mobilitás természetesen nem minden esetben jelentett elitbe emelkedést – gondoljunk például a parasztság és a munkásság közötti strukturális mozgásra –, és nem is volt irreverzibilis folyamat. Emellett az egyén társadalmi fixációjának sikere, tehát annak a folyamatnak a végeredménye, mely a születés utáni bizonytalanságot követően, a szocializáción keresztül eljuttatja az embert a társadalom azon polcára, ahol életét leélheti, generációról generációra kérdéses lehetett. Ez a bizonytalanság fokozottan érvényes egy olyan átalakulóban lévő, dinamikusan változó társadalomra, amilyen a korszak Magyarországon létezett.² A 19. század különböző szakaszaiban – Bácskai Vera megállapításával élve – más és más tényezőknek

---

1 A tanulmány elkészítését az EFOP-3.6.1-16-2016-00001 „Kutatási kapacitások és szolgáltatások komplex fejlesztése az Eszterházy Károly Egyetemen” című pályázat támogatta.

2 A társadalmi mobilitással és a fixációval kapcsolatban lásd: *Gyáni Gábor – Kövér György: Magyarország társadalomtörténete a reformkortól a második világháborúig*. Bp. 2003. 170–173.

volt jelentősebb szerepe a társadalmi mobilitás területén. Bácskai kutatásai során azt tapasztalta, hogy a század derekán még az egyéni teljesítmény dominanciája figyelhető meg, szemben a későbbi évtizedekkel, amikor már az intézményes csatornák biztosítottak nagyobb sikert a kor emberei számára. Szintén ő hívta fel arra is a figyelmet idézett tanulmányában, hogy át kell gondolni és korrigálni kell azt a közkeletű társadalomtörténeti tételt, amely szerint a hagyományos kézműves családok leszármazottai képtelenek voltak vállalkozóvá válni, a középosztályba emelkedni.³ A mobilitás mindemellert generációk közötti, de egyben generáción belüli folyamat is. Az apák karrierútja a fiúk életében tart, a fixációs folyamatok hosszú időt vehetnek igénybe. A mobilitásvizsgálatokhoz általánosan felhasznált források az anyakönyvek, az iskolai törzskönyvek egy-egy bejegyzése kimerevíti a dinamikus zajló folyamatokat, túlságosan egyszerű fogalomhasználatával gyakran eltakarja a valódi változásokat. Ezt a problémát úgy lehet áthidalni, ha a kutató több időmetszetben vizsgálja meg például az apa foglalkozását, és nagyobb figyelmet fordít az egyéni karrier utak mikroszintű megközelítésére.⁴

Mindezt egy társadalomtörténész számára különösen fontosak és érdekesek az egyéni életpályák, és ezek között kiváltképp becsesek az olyan narratívák, melyek több generációt tudnak összekapcsolni. Ilyen lehetőséget kínál számunkra a Gallasy család – melyre a Gallasy (III.) István válásához kapcsolódó kutatás hívta fel a figyelmemet –, valamint a vele szorosan összefonódó Steinhauer család története. Jelen tanulmánnyal áttekintést kívánok adni a témában rejlő kutatási lehetőségekről. A részletes elemzést szándékaim szerint egy önálló kötetben fogom elvégezni. A tanulmány a két család 19. század első felében elkezdődő felemelkedésétől az első világháború előestéjéig kíséri végig a főszereplők életét, ezt a háromgenerációs időszakot tekinthetjük a felívelés idejének. Az első világháború után beköszöntő új világ a pozícióvesztés generáción belüli és generációk közötti hol lassuló, hol felgyorsuló folyamatát hozta a család számára. Ez a pozícióvesztés részben a számukra negatívan változó társadalmi, politikai környezet hatása volt (proletárdiktat-

3 *Bácskai Vera*: „Csak saját erőmre és teljesítményemre utalva” (A „self-made-man”-ek világa.). AETAS 16. (2001) 3–4. 177.

4 A kérdést részletesen lásd: *Kövér György*: Keresztutak a gazdasági elitbe. Almási Balogh Elemér és érdi Krausz Simon karriertörténete. KORALL 2. (2001) 3–4. 156–169.

túra, földreform és államosítások), részben pedig egyéni válságokból következett. Ebben a tanulmányban a felfelé irányuló mobilitás és az egyre magasabb szinten történő egyéni fixáció időszakát fogom áttekinteni.

Sajnos az első szereplőkről jelenleg még elég kevés biztos információval rendelkezünk, a 18–19. század fordulóján szinte csak a felmenők nevei ismeretek. Folyik továbbá a forrásfeltárás a 19. század második felében Budapesten zajló események esetében is. Legjobb forrásadottsággal a negyedik generációba tartozó Gallasy (III.) István (1878–1926) élettörténete rendelkezik. Ennek oka többszörös. Hasonlóan apjához, nagyon sok dokumentumot hagyott az utókorra. Fennmaradtak az általa rendezett családi iratok éppúgy, mint a házasságára kapott dísztvíratok, de a família több tagjának a levelezése is a kutatók rendelkezésére áll.⁵ Halálát követően pedig Imre fia egy 12 oldalas jegyzőkönyvszerű írásban foglalta össze szeretett apja életét.⁶

A téma nem ismeretlen a kutatók számára, hiszen Kovács Béla Noszvajról szóló monográfiájában már röviden bemutatta a családot,⁷ de az egyének élettörténetének társadalomtörténeti kontextusba helyezése még várat magára. Ezt a feladatot szeretném én elvégezni. Több ponton is csatlakozni kívánok a bevezetőben felvetett társadalomtörténeti problémákhoz. Egyrészt a Gallasyak és főleg a Steinhauserek Eger tradicionális polgárságához tartoztak, a karrierutak még a rendi világban kezdődnek, az igazi felemelkedést azonban a polgári korszak lehetőségei hozzák el számukra. Tehát Bácskai Vera felvetésének megfelelő, megkapaszkodó és érvényesülő tradicionális polgárok ők. A generációk mobilizációjának módja is összehasonlítható egymással, vizsgálható tehát az is, hogy volt-e különbség a század más-más szakaszában induló családtagok esetében. Valamint lehetőségünk van arra is, hogy a generáción belüli mobilitást, tehát a fixációs folyamatot egyénszinten tanulmányozzuk. Mindezen kérdéseknek csak egy részét tudom ebben az írásban elemezni, a többség a későbbi kutatásra marad.

Az egyik legtermékenyebb adatközlőnk, Gallasy (III.) István tehát két 19.

5 A Gallasy iratok jelzete: Magyar Nemzeti Levéltár Heves Megyei Levéltára (Eger) (MNL–HML), XIII. 2. Gallasy család iratai 1836–1945. 1–67.

6 Gallasy életrajzának jelzete: MNL HML XIII. 2. 2. Gallasy István személyes iratai I. oldalszám nélkül.

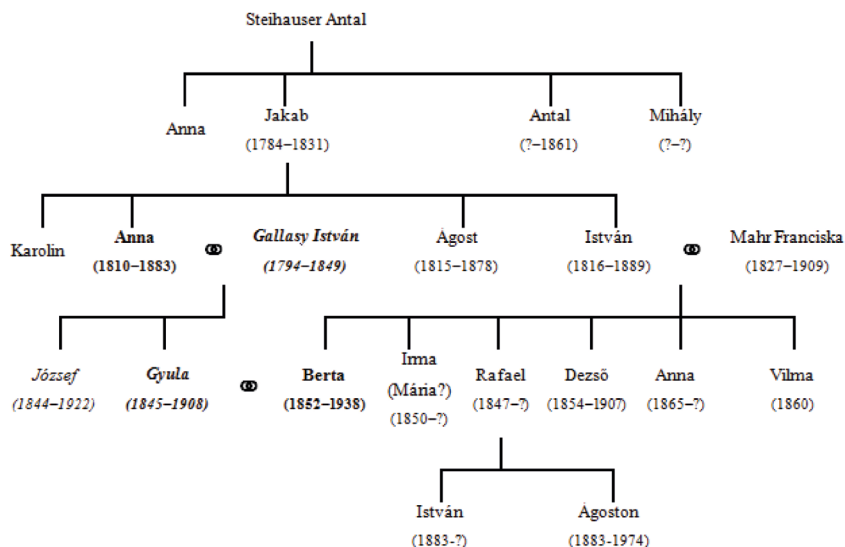
7 *Kovács Béla*: Noszvaj. Száz magyar falu könyvesháza. H.é.n [Bp. 2000.] 38–47.

században felemelkedett egri család, a Gallasy és a Steinhauer leszármazottja volt, és mint azt az előzőekben említettem, a családtörténet is nagyrészt az ő hagyatékának, hagyatékgyóndozó tevékenységének segítségével ismerhető meg. Gallasy István sok érdekes dokumentumot hagyott hátra, melyeket gyakran látott el személyes megjegyzésekkel. Jelen esetben az egyik legjobban használható személyes (szó szerinti) alkotása a felmenőiről készített két családi tábla. Az ábrák a rajtuk található személyes információk alapján 1915 és 1921 között készülhettek.⁸ Az egyik tábla a Steinausereket a másik pedig a Gallasyakat mutatja be és természetesen mindkettőn hangsúlyos a két család egybefonódása. A Steinhauer táblájának a középpontjába helyezte el a Gallasy férjeket. A Gallasyaknál ugyan a tábla szélére csúszott a Steinhauer házassági kapcsolat, de azt szemléletesen emelte ki egy nemességet jelképező koronával. A nemes fiúleszármazottak neveit tartalmazó címerpajzsokat aranyozott glóriával övezve tette hangsúlyossá. Ezen táblák segítségével praktikus módon megismerhetők egyik főhősünk elődei, történetünk szereplői. Fontosak azonban az ábrák a családi önkép szempontjából is. Gyakran találunk rajtuk üres pajzsokat, melyek az ismeretlen ősökre utalnak. A halálzási évszámok az oldalágak esetében szintén hiányosak, ugyanez a megállapítás igaz a házassági adatokra is. A történeti emlékezet mélysége mindkettő esetében azonos, négy felmenő generációra, nagyjából 120 évre, a 18. század végén élt ükszüelőkre tud visszatekinteni. Horizontálisan is hasonló távolságot ölelnek fel. (Meg kell azonban jegyezni, hogy az anyakönyvekkel összevetve az 1848 előtti időkre nézve több pontatlanság található bennük.) Létük arra is kézzelfogható bizonyíték, hogy az 1904-ben nemesített fiú számára mennyire fontos volt őseinek képi megjelenítése. Ő vagy a család más tagja a későbbiekben is tovább folytatta az adatgyűjtés munkáját, ugyanis a kész ábrára ceruzával újabb adatokat jegyeztek fel, újabb ágakat rajzoltak be.

---

8 A családfák megtalálhatók: MNL HML XIII. 2. 2. Gallasy István személyes iratai 1. oldalszám nélkül.

Az első generáció kiemelkedő egyéni teljesítménye

1. ábra: A Steinhauserek vázlatos családi táblája

Először az anyai ág bemutatásával, a Steinhauserrel kezdem tanulmányomat, hiszen mint látni fogjuk, igazából ez kapcsolta össze a Gallasykat Noszvajjal, és a Gallasyak felemelkedése is nagyrészt ehhez a többszörös házassági kapcsolathoz köthető. A Steinhauser család a 18. században költözött Egerbe, Kovács Béla feltételezése szerint Iglórol vagy Eperjesről érkeztek a városban.⁹ A család első nevezetesebb tagja a kőfaragó, szobrász Steinhauser Antal volt, aki művészi tevékenysége mellett még kocsmárosként is kereste a kenyerét.¹⁰ Városi szinten jelentős vagyonra enged következtetni, hogy a mai

⁹ Kovács B.: Noszvaj i. m. 38.

¹⁰ Zsolnay László: Adatok Eszterházy Károly egri püspök építési irodájának működéséhez. Tisicum – A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Múzeumok Évkönyve 9. (1996) 208.

Kossuth utca 20. szám alatti barokk polgárház építése hozzá kapcsolható.¹¹ Több Steinhauser is szerepet játszott Eger 19. századi életében, de történetünk szempontjából Antal két unokája, Steinhauser István (1816–1889) és testvére Anna (1810–1883) a legfontosabb személyiség. István, 25. házassági évfordulójára készült díszserlegének felirata szerint, 1816. december 22-én született Eperjesen.¹² Abban a városban, ahol egyébként apja, Jakab, a családi tábla utólag ceruzával rávezetett megjegyzése szerint, 1831. augusztus 11-én, 48 évesen meghalt. Steinhauser István tanulmányait valószínűleg Egerben kezdte meg, ugyanis ismerjük az itt keletkezett, 1831-ből származó gimnáziumi második osztályos tankönyvét.¹³ Az iskolai anyakönyvi kivonatok szerint 1831 és 1836 között az eperjesi Líceumban tanult.¹⁴ Tanulmányaival kapcsolatban még több kérdést nem sikerült tisztázni.

Steinhauser István valamikor 1836 és 1841 között telepedett le Egerben, ahol kereskedésbe kezdett. Ő lett az a személy, aki a család vagyonát megtöbbszörözte, és a famíliát a jómódú nemesség szintjére emelte. Eger városa, a városi számadáskönyvek szerint, már 1841–42-ben és 1842–43-ban is igen jelentős összegért vásárolt tőle pontosan meg nem nevezett termékeket. 1842–43-ban pedig a Vörös Ökör és a Hosszúpincze nevű kocsmáinak biztosítására fizettek neki 136 váltóforintot és 35 krajcárt.¹⁵ Tehát a 26 éves fiatal kereskedő már jelentős szereplője lehetett a helyi gazdasági életnek. Steinhauser valószínűleg az ellenzék híve volt, hiszen 1844-ben és 1845-ben az Iparegyesület egri „ügyviselő”-jeként jelent meg a Pesti Hírlapban.¹⁶ Alakja a forradalmi időkben is felbukkan a forrásokban. A város nemzetőr-összeírása szerint a 32 éves, jövedelemmel rendelkező kereskedő a Piac utcán bérelt egy városi tulajdonban lévő

11 Magyarország műemlékjegyzéke. Heves megye. Szerk. Bardoly István – Haris Andrea. Bp. 2005. 51. Az épület egyébként bár a Steinhauser-ház nevet viseli 1766-tól más családoknak a tulajdonába került. *Voit Pál: Eger város műemlékei. Heves megye műemlékei II. Magyarország műemléki topográfiája VIII.* Szerk. Dercsényi Dezső – Voit Pál. Bp. 1972. 378.; Köszönöm Berecz Anitának, hogy segítségemre volt a tanulmányban található ingatlanokkal kapcsolatos tulajdonjogi kérdések feltárásában.

12 Dobó István Vármúzeum, Eger, (DIV) Iparművészeti tárgyi gyűjtemény, 79.19.1-2

13 DIV, Történeti dokumentációk (DIV tört. dok.) 75.17.1.

14 DIV tört. dok. 75.27.1. 1–2.

15 *Nemes Lajos: Eger város az 1839-1843. évi gazdasági pénztári számadások tükrében. Archívum. A Heves Megyei Levéltár közleményei 17. (2005) 166–167.*

16 Pesti Hírlap, 1844. augusztus 11. 550.; Pesti Hírlap, 1845. május 23. 339.

házat (ma: Bajcsy-Zsilinszky utca).¹⁷ Sokkal fontosabb adalékot közöl róla egy, a Kossuth Hírlapjában megjelent felhívás. Puky Miklós hevesi alispán küldte be a lapnak az egri hölgyek kiáltványát, melyben sebesültek ellátására alkalmas ruhadarabok beszolgáltatására szólították fel Eger és környékének hölgyeit. A felhívás szerint a készítményeket hat egri kereskedőnek – köztük Steinhausernek – kellett leadni, akik vállalták, hogy az adományozók neveit feljegyzik, és a küldeményeket a harcolóknak eljuttatják.¹⁸ Hogy mi lett az akció sorsa, és milyen szerepet töltött be benne valójában Steinhauser István, azt jelenleg még nem tudjuk, de ezek az elszórt adatok arra engednek következtetni, hogy a forradalom ügyének egyik helyi támogatója lehetett ő is.

A kereskedelemről pedig az idők során jelentős vagyon halmozódott fel, amelynek egy tekintélyes részét ingatlanokba fektette. 1856-ban 4.600 forint értékben vásárolt szőlőbirtokot a Nagy-Eged délnyugati nyúlványán, a kiváló adottságokkal rendelkező Síkhegyen.¹⁹ 1857. szeptember 9-én kelt adásvételi szerződés szerint 13.140 forintért feleségével közösen megvette Sággy Mihály örököseitől azt az ingatlant, mely hosszú időre a család központi lakóépülete lett, az ún. Sággy-Steinhauser-ház (ma: Bajcsy-Zsilinszky utca 17).²⁰ 1869-ben pedig 96.000 forint értékű vásárlást bonyolított le, melynek következtében tulajdonába kerül a noszvaji kastély és a hozzá tartozó uradalom.²¹ Egy 1887-es kimutatás szerint a Maklári hóstya 2. negyedében található 439. számú ház tulajdonosa is ő volt.²²

Steinhauser István tehát egy olyan tradicionális polgárcsalád leszármazottja volt, mely sikerrel kapaszkodott meg az átalakuló egri társadalomban. Jelentős vagyont halmozott fel, mellyel messze túlszárnyalta felmenőit.

---

17 1848-as nemzetőrök Heves és Külső-Szolnok vármegyében. (A Heves Megyei Levéltár forráskiadványai 6.) Eger 1999. 79., Az ingatlan pontos elhelyezkedése jelenleg még nem ismert. De az első ismert adat szerint 1846-tól Steinhauser István már biztosan házbérlő volt ott. A befizetett bérleti díj összege ekkor 320 forintot tett ki. DIV tört. dok. 75.45.1.

18 Kossuth Hírlapja, 1848. november 24. 552.

19 DIV tört. dok. 75.52.1.

20 A házzal kapcsolatban több téves adat található a műemléki topográfiákban. Annyi bizonyos, hogy báró Sággy család tulajdonában lévő ingatlan egy részében 1805-től bérlők laktak. A topográfiák szerint 1887-től került a Remenyik–Steinhauser családok kezébe. (Vöit P.: Eger város műemlékei i. m. 209.) Az adásvételi szerződés: DIV tört. dok. 75.55.1.

21 DIV tört. dok. 75.48.1.

22 Egerváros birtokos lakosainak névsora 1887-ben. MNL HML V-72/b 50. 24.

Mindemellett azonban megmaradt egyszerű kereskedőnek, nevét csak a város képviselőtestületének virilis tagjai között találjuk meg. Jelenleg csupán egyetlen választott közszereplését ismerjük, 1864-ben a városi I. negyed fertálymesteri tisztségét viselte. A helyi lapokban általában kereskedelmi hirdetések kapcsán találkozhatunk a nevével. Az Eger c. lap 1889. január 22-i számában közölt hírt a haláláról, ahol a következő egyszerű jellemzés olvasható róla: „kereskedő, az egri polgárság egyik tekintélyes tagja, s előkelő család feje”, meghalt Noszvajon január 19-én.²³ Úgy tűnik tehát, hogy gazdasági értelemben elitpozícióval bírt, de ehhez nem járult jelentős társadalmi szerepvállalás és különösebb társadalmi presztízis. A végrendeletében azonban tekintélyes összegeket hagyott jótékony célokra, melyek nagymértékben növelték utódainak presztízisét.²⁴

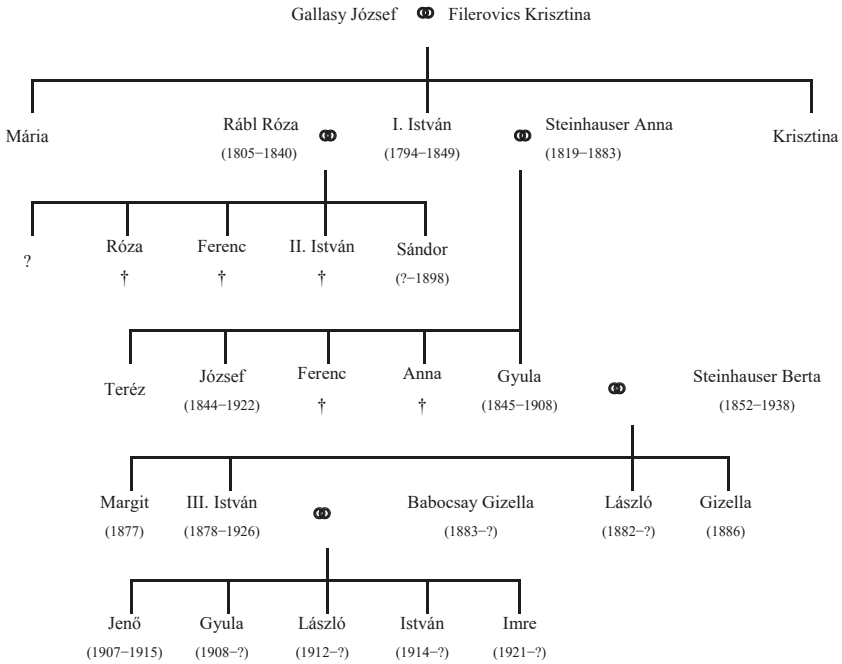
Steinhauser István 1847. január 7-én kötött házasságot a nála 11 évvel fiatalabb egri származású Máhr Franciskával. Frigyükből két fiú, Rafael (1847) és Dezső (1854), és négy lány, Irma (1850), Berta (1852), Vilma (1860) és Anna (1866) született. Ők alkották tehát az emelkedő Steinhauserek második generációját. Mivel vizsgálatom jelenleg rájuk nem terjed ki, itt csak említést teszek a család jelentősebb tagjairól. Rafael szintén kereskedő volt, és a 20. század elején Eger legtöbb adót fizető polgárai közé tartozott. Rafael fiai voltak Ágoston és István. Steinhauser Ágoston textil- és ruhakereskedőről (1883–1974) többet lehet tudni. Ő is a jómódú egri polgárság tagja volt. A nagyapja által megvásárolt reprezentatív polgárház felső emeltén lakott, a ház földszintjén ruhaüzletet és varrodát működtetett. A helyi köz- és társasági élet központi személyisége volt. Egyéb tevékenységei mellett amatőr fényképészként működött. Számos üvegnegatívot készített, ezek egy része fennmaradt, melyek jelentős emlékei Eger világháború előtti életének.²⁵

23 Eger, 1889. január. 22. 30.

24 Egy nemeslelkű egri polgár hagyományai. Eger, 1891. március 10. 76. A végrendelet részletes ismertetése meghaladja a tanulmány lehetőségeit.

25 *Pető Ernő*: Régi egri képekről. In: *Érték a fotóban*. Országos Fotótörténeti Konferencia. (Tudományos Füzetek 9.) Szerk. Somorjai József. Tata 1994. 89.

2. ábra: A Gallasyak vázlatos családi táblája

A Steinhauserek után térjük át a másik tárgyalt családra, a Gallasyakra! A Gallasy család neve először a 18. század végén, a II. József uralkodása alatt tartott népszámlálásban bukkan fel Egerben. Gallasy József a 19. század elején püspöki hajdú volt, az úgynevezett Sánc városrészben lakott, valamint 5 kapa alja szőlője volt a városi határ Felső-Cigléd elnevezésű részén.²⁶ Ő az első személy, akit még a családi emlékezet meg tudott jeleníteni, de már Gallasy (III.) István sem tudta felidézni a távoli ős alapvető életrajzi adatait. Gallasy József és Filerovics Krisztina házasságából, a családfa szerint, két lány és egy fiú született. A fiú, Gallasy (I.) István (1794–1849) indította el a családot a lassú emelkedés útján. Gallasy István asztalosmesterséget tanult. 1819 és 1826 között a császárság nyugati területein vándoriparosként

26 Kovács B.: Noszvaj i. m. 38.

vállalt munkát.²⁷ 1827. július 31-én anyja a fiára íratta a sáncbéli házat.²⁸ Erre a lépésre valószínűleg azért volt szükség, mert a korabeli szabályok az egri polgárjog megszerzésének feltételeként, a mesteri engedély mellett, ingatlanulajdont is előírtak. Ezért nem lehet az véletlen, hogy a polgárjog és az ajándékozási szerződés egy napra kelteződött.²⁹ Gallasy István asztalosként dolgozott, bár az egri városi szabályok szerint polgárnak számított, de a város speciális jogi helyzete miatt érseki jobbágy, pontosabban úrbéres telek híján, zsellér volt.³⁰

Ezt követően került sor a házasságára. 1827. augusztus 19-én vette feleségül Linzben Rábl Rózátt.³¹ Az első felesége, akiről jelenleg szinte semmit sem tudunk, 1840-ben meghalt. A megözvegyült mester pedig néhány hónapon belül, 1840 márciusában újranősült. Ekkor vette el Steinhauser István Anna nevű testvérét.³² A 30 éves menyasszony 16 évvel volt fiatalabb férjénél. Gallasy István és Steinhauser István tehát sógorságba került egymással.

A fennmaradt iratokból Gallasy István egy munkás, de nem túlságosan sikeres mesterként jelenik meg előttünk. Az 1844-es városi adóösszeírásban is zsellérként szerepelt, egy harmadosztályú belvárosi ház volt a tulajdonában, a város negyedik negyedében.³³ A mesterre vonatkozó szerény hagyatékbán

27 MNL HML XIII. 2. 65. Gallasy István vándorkönyve, számozatlan kötet.

28 MNL HML XIII. 2. 65. 5. Gallasy családtagok levelei 4.

29 Az egri polgárság intézményével kapcsolatban lásd: *Löffler Erzsébet*: Iparosok Eger közgazgatásában a XVIII. században. *Agria*. Az Eger Múzeum Évkönyve 42. (2006) 583–584.

30 A város és a lakosságának jogi helyzetével kapcsolatban lásd részletesen: *Pap József*: Eger választópolgárai a 19. század közepén. *Történelmi Szemle* 58. (2016) 1. 149–164, különösen: 149–150, 1. lábjegyzet és 156–158.

31 MNL HML XIII. 2. 65. 5. Gallasy családtagok levelei 2–3.

32 *Kovács B.*: Noszvaj i. m. 39.

33 Érsek Eger Városának adó rovat alá való öszve írása 1844/5 ik katonai esztendőre. MNL HML IV-7b 27. Öi: 2150. 42.; A Gallasy István tulajdonában lévő (ma a Tinódi Lantos Sebestyén tér XX, korábbi számozás szerint Dobó utca 2.) épület az az ingatlan, melyet közkeletűen és tévesen dervisiskolaként tartanak számon Egerben. A ház árverés útján 5500 váltóforint értékben 1843-ban került a család tulajdonába (MNL HML XIII. 2. 65. 5. Gallasy családtagok levelei, 10), és 1928-ig az övék maradt. Itt élhette gyerekorát István két fia, József és Gyula is. A vagyonsztást követően a ház az idősebb fiúé, Gallasy Józsefé lett. 1942-ben Gallasy János – József fia – visszavásárolta. (Megújítják Eger egyetlen megmaradt török építésű házát. A régi ház visszakerült a Gallasy család tulajdonába. Eger, 1942. augusztus 8. 3–4.)

megtalálható egy sajátkezű feljegyzés az 1846 és 1849 között végzett munkáiról. De igen jelentős számban találunk zálogleveleket is, melyek az üzlet szerény eredményességére utalnak.³⁴ Ezért különösen jelentős özvegyének, Steinhauser Annának keltezés nélküli, de valószínűleg az 1860-as években elején készített vagyonjegyzéke, melyet azért írt, mert – szavai szerint – az első házasságból maradt fiúk őt nem illették megfelelő tisztelettel, és el akarta kerülni, hogy a saját fiai „csalárd kivánságokra mások által ne vezéreltessenek”. A számadás szerint a férjének ingatlantulajdona a házasságuk időpontjában nem fedezte adósságait. Ezért azokat eladták, és a Steinhauser család segítségével egyenlítették ki az adósságot. A sáncbéli házáért 1.200, a nyergesi szőlőért 800, az almagyari szőlőért 550, a kőporosi pincéért pedig 160 Ft-ot kaptak. Ebből és 200 Ft. Steinhauser-segítségéből kifizették a kintlévőséget, amely 2.889,55 forintot tett ki. Így tiszta lappal indult az új házaspár. A férfi tehát tulajdonképpen nincstelen volt a házasság kezdetén. Ennek fényében kevésbé tűnik érhetőnek a házasság rendkívül gyors megkötése, hiszen a férfi szinte az előző feleség halálát követően azonnal elvette az új asszonyt. A házasság után három évvel, Steinhauser segítséggel és kezességgel vették meg a Holczer örökösök fent említett házát.³⁵

Házaspárnak egy fiatalon meghalt lánya és fia mellett két fia született: József (1844–1922) és Gyula (1845–1908). A gyerekek sorsát valószínűleg nagymértékben befolyásolhatta, hogy apjuk 1849. április 22-én meghalt, és a fiúk nevelésének költsége és terhe az anya nyakába szakadt. Az 1860-as években kelt, Józsefnek írt anyai levelekből, igen szűkös életszínvonalra következtethetünk. Sőt az is valószínű, hogy az özvegynek nagy szüksége volt az akkor asztalossegédként Pesten dolgozó József segítségére.³⁶

A második generáció, vagyon mellé rang

Gallasy István tehát második házassága révén jómódúbb iparos lett, de az egri polgári státusz és a viszonylag jelentősnek mondható ingatlanvagyon mellett sem számítható a település jelentősebb és befolyásosabb személyisé-

34 MNL HML XIII. 2. 65. 5. Gallasy családtagok levelei 3.

35 MNL HML XIII. 2. 65. 5. Gallasy családtagok levelei 8.

36 MNL HML XIII. 2. 65. 5. Gallasy családtagok levelei, számozatlan iratok.

gei közé, sógora ezen a téren is sokkal sikeresebb volt nála. A különbség oka lehetett egyrészt a megélt viszonylag alacsony életkor, hiszen ő 55, a sógor pedig 73 évet élt, másrészt az egyik iparos, a másik pedig kereskedő volt. Kiemelkedően fontosnak tartom azonban azt a tényezőt is, hogy a két férfi teljesen más időszakban élte életének legproduktívabb korszakát. Az 1848-as év nagy eseményeinek és a század közepétől egyre felgyorsuló társadalmi átalakulásnak idején Steinhauser István mindössze 32 éves volt, míg sógora épp a reformkor hajnalán érte el ugyanezt az életkort. Gallasy 32 évesen egy olyan polgárság tagja lett, melyet hivatalosan zsellérként tartottak számon. Steinhauser pedig ugyanebben az életkorában a felszabadulást és a törvény előtti egyenlőség által megteremtett polgári átalakulást élte át. A két család generációi egymáshoz képest elcsúsztak: azt a sikert, ami Steinhauser István számára megadatott, a Gallasy fiúknak kellett elérni. Nem véletlen tehát, hogy a Steinhausereknél fiúágon a második generációra már csak az apa presztízsét megcélzó és sikerrel biztosító fixációs folyamat volt jellemző. A Gallasyak számára pedig csak most kezdődött az igazi emelkedés. Ezt az elit irányába való elmozdulást részben az egyéni teljesítmény, részben pedig a mobilizációs csatornák – oktatás, katonaság, gazdasági konjunktúra – lehetőségei teremtették meg. Fontos kiemelni azonban, hogy míg a Steinhauser család elsősorban Egerben (és a szomszédos Noszvajon) futotta ki magát, a Gallasyak ugyanezt a fővárosban tették meg.

Ebben a fejezetben a Gallasy–Steinhauser házaspár leszármazottaival fogok foglalkozni.

A Gallasy családban 1850. december 14-én vagyonosztást hajtottak végre, a két élő első házasságbeli fiú (II. István és Sándor) részére 2.500 váltóforint örökséget állapítottak meg.³⁷ A család teljes vagyona ekkor 8.998 forint volt, melyből a legnagyobb értéket maga a ház (5.500 Ft + beépített 889 Ft) és a férfi után maradt munkák és kellékek tették ki (2.000 Ft). Ezt az összeget felezték meg, ez volt az apai örökség, amit a mostohaanya kiegészített, így jutott a két mostohafiúnak az összeg fele, összesen 2.500 Ft. Emellett az özvegy vállalta, hogy nagykorúságáig gondját viseli a mos-

---

37 Steinhauser Anna Gallasy István özvegye kötelezője 2500 vft. December 14, 1850. MNL HML XIII. 2. 65. 5. Gallasy családtagok levelei, számozatlan irat.

tohagyereknek.³⁸ Ezt az összeget a gyerekeknek ki is fizették, ennek alapján 1867. április 13-án törölték a ház tulajdonlapjáról Gallasy Sándort és II. Istvánt.³⁹

Steinhauser Anna mindkét édes fiát az egeri ciszter gimnáziumban írat-ta be, de József csak a második osztályig – 1858-ig – szerepel az értesítő-kben.⁴⁰ Tanulmányait nem folytatta tovább, az apja mesterségét átvéve asz-talosként és a századfordulót követően pedig temetkezési vállalkozóként dolgozott. Gallasy József vándorkönyve szerint 1861. szeptember 30-án sza-badult fel asztalossegédként. Ezt követően Egerben, Pesten, Bécsben töltötte vándoréveit.⁴¹ 1868. január 4-én állította ki önálló iparendélyét Eger város tanácsa.⁴²

József anyjával hosszas levelezést folytatott, melyből az anya által írt le-velek maradtak fent, ezekből a levelekből megtudhatunk néhány részletet a család életéről.⁴³ Egy 1865-ös levélből az derül ki, hogy József Pestről küldött pénzt az anyja ellátására. A két házasságból származó gyerekek közül II. István és József biztosan tartotta a kapcsolatot. István leveleiben rendszeresen arra kérte Józsefet, hogy írásait ne mutassa meg senkinek. Steinhauser Anna valószínűleg nem nézte jó szemmel ezt a kapcsolatot. A mostohatestvér István elég rossz anyagi körülmények között élt, 1862. december 14-i levele alapján úgy tűnik, István adósságokba verte magát, és pénzt kér Józseftől.⁴⁴ 1864-ben pedig Parádon volt, és arra kérte Józsefet, hogy küldjön neki ruhát és íráshoz szükséges kelléket. Parádon egyébként azért tartózkodott, mert azt remélte, hogy itt nyitni fognak egy új bányát, ahol dolgozni tudna. Va-lószínűleg életkörülményei miatt kérte Józsefet, hogy tagadja le az Egerben élő édestestvére, Sándor előtt a parádi tartózkodást. Mivel attól félt, hogy a

38 Osztálytételtől szerződés Steinhauser Annának Gallasy István özvegyének, Gallasy Ist-ván első nejétől származott Sándor és István gyermekei között. 1850. december 9. MNL HML XIII. 2- 65. Gallasy családtagok levelei, 7.

39 MNL HML XIII. 2- 65. 5. Gallasy családtagok levelei, 6.

40 Az egeri kath. nagy-gymnasium VIII. évi programja az 1857/8-ki tanévre. Eger, 1858. 39.

41 MNL HML XIII. 2. 65. Gallasy József vándorkönyve. Számozatlan kötet.

42 MNL HML XIII. 2. 65. 5. Gallasy családtagok levelei, számozatlan irat.

43 MNL HML XIII. 2. 65. 5. Gallasy családtagok levelei, számozatlan iratok.

44 Gallasy István levele Gallasy Józsefnek, 1862. december 14. Eger, MNL HML XIII. 2. 65. 5. Gallasy családtagok levelei, számozatlan irat.

viszonylagos közelség miatt az öccse meglátogatná őt.⁴⁵ A dolgozó és keregettel rendelkező József tehát fontos szerep hárult az egri család és a mostohatestvérek ellátásában.

Gallassy József felesége Kaiser Antónia lett, aki szintén egy egri asztalosnak, Kaiser Jánosnak (1833–1900) volt a lánya.⁴⁶ Az asztalos fiú tehát az iparos körből házasodott, azon a szocializációs pályán haladt tovább, melyben apja is mozgott. Ő is élvezte Steinhauser István támogatását, egy levél alapján tudjuk, hogy 1887-ben 1.500 Ft-ot kapott tőle kölcsön.⁴⁷ Gallasy József a családban szokatlan hosszú életet élt, 1921-ben, 78 évesen, megbecsült asztalosmesterként halt meg. Az Egeri Népújság nekrológot közölt róla, melyben „Gallasy bácsi” egy tisztségben megöszült egri polgárként jelenik meg előttünk. „Ő maga is az volt s készségesen szolgált a közügyeket – olvasható a nekrológban. – Részt vett 60 évvel ezelőtt, mint ifjú, a Katolikus Legényegylet megalapításában. Egy időben elnöke és hosszú ideig alelnöke volt a Ker. Iparoskörnek. Az egri fertálymestereknek egyik nesztora, a Rókus (sic!) temetőnek évtizedeken át gondnoka volt stb. Méltán és meghatottan búcsúztatta tehát az érdemes öreg urat az »Egeri Polgári Dalkör« gyászéneke.”⁴⁸ Az apa nyomdokaiba lépett tehát a fiú, rangemelkedés ugyan nem történt, de a helyi társadalomban már apjénál fontosabb pozíciói voltak. Ez a presztízsemelkedés esetében, hasonlóan Steinhauser István leszármazottaihoz, lokális szinten érzékelhető csupán.

A család igazi felemelkedése a másik fiúhoz, Gyulához kapcsolódott. Gyula szintén a ciszter gimnáziumba járt. A gimnáziumi értesítők segítségével csak a hatodik osztályig lehet a sorsát követni, hiszen 1862-es kötetben még benne találjuk a nevét.⁴⁹ További tanulmányai jelenleg ismeretlenek, de későbbi karrierjét figyelembe véve valószínű, hogy leérettségizett. Kovács Béla

45 Gallasy István levele Gallasy Gyulához. 1864. március 18. Parád. MNL HML XIII. 2. 65. 5. Gallasy családtagok levelei, számozatlan irat.

46 MNL HML XIII. 2. 65. Kaiser János vándorkönyve, számozatlan kötet; Kaiser János gyászjelentése: <https://ds.oszk.hu/xmlui/handle/123456789/124916>, 2016. augusztus 09.

47 Gallasy József levele Steihauser Istvánnak, 1887. 4. 17. Eger, MNL HML XIII. 2. 65. Gallasy családtagok levelei, számozatlan irat.

48 Gallasy bácsi meghalt. Egeri Népújság. 1921. november 12. 1–2.

49 A ciszterci rend egri kath. fő-gimnásiumának tudósítványa az 1861/2-ki tanévre. Eger, 1862. 27.

mezőgazdasági felsőoktatás elvégzését valószínűsíti, amit annak alapján tart lehetségesnek, hogy 1869 októberében Steinhauser István a Gyoma melletti Nagyllásról hívta haza az időközben megvásárolt noszvaji birtokára gazdaságtan a 24 éves unokaöccsét. Nagylláson pedig ispánként szolgált, és 1867-ben már biztosan ott dolgozott.⁵⁰

A Heves megyei Levéltárban fennmarad a két férfi – Gallasy József és Steinhauser István – levelezése. Az iratokat valószínűleg Gallasy Gyula rakta el, hiszen csak a hozzá érkezett levelek vannak meg. A levelek elsősorban gazdasági vonatkozásúak, de több magánjellegű információ is megtalálható bennük. Steinhauser István Gallasyt „Kedves Gyulám”-nak szólította, és a leveleit „szerető bátyád”-ként írta alá. Gallasy Gyula és Steinhauser István kapcsolata 1869 novemberétől vált aktívvá, akkora már eldőlt, hogy Gyula Noszvajra költözik, és átveszi a birtok irányítását. Gallasy Gyula azonban hosszabb ideig még nem tudott elszakadni korábbi munkahelyéről, Steinhauser István azonban rendszeresen beszámolt neki a gazdálkodás állásáról. Sőt úgy tűnik, hogy ismeretlen leveleiben Gyula komoly fejlesztési tanácsokkal látta el a friss birtokost. Szóba került a noszvaji kőbányászat ügye, melybe be akartak kapcsolódni, és termékeit Pesten kívánták értékesíteni. Említették többek között a Noszvaj és Eger között elhelyezkedő Szőlőcske puszta kibérlését, cséplő, gőzcséplő és állatok (birkák, ökrök, tehének) vásárlását, valamint az erdőgazdálkodást. A levelek tanúsága szerint Gallasy Gyula 1870. március 15-e körül érkezhetett meg Noszvajra, hiszen ezt követően Steinhauser egri keltezésű leveleiben már napi kérdésekkel kapcsolatos dolgok is gyűlnek (pl.: 1 csomag petrezselyemmag, 1 db. sajt mint küldemény). A levelek egyébként elég egyhangúak, részletes gazdasági utasításokat közölnek az intéző fiatalemberrel. A forrás elsősorban uradalomtörténeti szempontból értékes, az életmóddal és a családdal kapcsolatban csupán néhány momentumot tartalmaz. Érdekes adalék lehet az, hogy Steinhauser István testvére, tehát Gyula anyja, 1870 szeptemberének közepén egy időre kiköltözött Noszvajra, hiszen ezt követően a birtokos őt is köszönti levelei végén.⁵¹ Az

50 Kovács B.: Noszvaj i. m. 39.; Steinhauser István távirata Gallasy Gyulának. MNL HML XIII. 2. 1. Levelek Steinhauser Istvántól, számozatlan irat.

51 Steinhauser István levele Gallasy Gyulának. 1870. szeptember 17. MNL HML XIII. 2. 1. számozatlan irat.

egri családi ház ekkor már a testvér, József tulajdonában vagy használatában lehetett. 1871 augusztusában pedig a két Steinhauser fiú, a 24 éves Rafael és a 17 éves Dezső noszvaji tartózkodása indul el. Dezső hosszabb ideig is a birtokon maradt.⁵² Az utolsó levél 1872. október 19-én kelt, különösen érdekes az, hogy eddig fel sem merült bennük, hogy Gyula elmenne, más foglalkozás után nézne.

Jelenleg még nincsenek pontos információink arról, hogy miért váltott Gyula állást, és miért pont a honvédségnél vállalt munkát. Még nem tudjuk, hogy letöltötte-e a katonai szolgálati időt, de az biztos, hogy bátyjával ellentétben alkalmasnak találták a katonai szolgálatra. A gazdatiszti alkalmazás után, 1872-ben fogalmazó gyakornok lett a Honvédelmi Minisztérium gazdasági főosztályán.⁵³ 1873-ban hivatásos tiszti állományba került, és a 63. zászlóalj hadnagyává nevezték ki. 1874. november elsejétől innen vezényelték át Bécsbe, hogy végezze el az Osztrák-Magyar Monarchia közös hadbiztosi tanfolyamát.⁵⁴ 1876-ban honvédhadnagyként II. osztályú honvéd alhadbiztosi kinevezésben részesült,⁵⁵ néhány nappal később pedig a kassai III. honvédkerületi parancsnokság létszámába osztották be, és a Honvédelmi Minisztérium III. ügyosztályához vezényelték.⁵⁶ 1881-ben I. osztályú alhadbiztos lett.⁵⁷ 1888-ban mint őrnagyi rangú hadbiztos át-helyezték a III. kerületi parancsnokságtól a Honvédelmi Minisztérium VII. ügyosztályába.⁵⁸ Karrierje szépen ívelt felfelé, hiszen 1890-ben II. osztályú főhadbiztos alezredes,⁵⁹ 1891-ben a Honvédelmi Minisztérium XVIII. gazdasági ügyosztályának vezetője⁶⁰, 1893-ban pedig ezredesi rangban szolgáló

---

52 Steinhauser István levele Gallasy Gyulának. 1871. augusztus 13. MNL HML XIII. 2. 1. számozatlan irat.

53 Kovács Béla azt valószínűsíti, hogy a vagyontalan fiatalember ambícióit nem elégítette ki a birtokigazgatás, és ezért nézett új állás után. *Kovács B.: Noszvaj i. m.* 39.

54 Rendeleti Közlöny a Magyar Királyi Honvédség számára (Rendeleti Közlöny) 1. (1874) 17. 1874. október 20. 112.

55 Rendeleti Közlöny 3. (1876) 30. 1876. október 27. 168.

56 Rendeleti Közlöny 3. (1876) 32. 1876. november 3. 174.

57 Rendeleti Közlöny 8. (1881) 9. 1881. április 26. 59.

58 Rendeleti Közlöny 15. (1888) 52. 1888. október 26. 245.

59 Rendeleti Közlöny 17. (1890) 27. 1890. április 28. 179.

60 Rendeleti Közlöny 18. (1891) 27. 1891. április 6. 187.

II. osztályú főhadbiztos lett.⁶¹ 1893-ban érdemei elismeréséért megkapta a Ferenc József-rend lovagkeresztjét,⁶² 1897-ben pedig a honvédepítkezések körül szerzett kiváló érdemeiért a harmadosztályú vaskoronarendet.⁶³ 1900-ban I. osztályú főhadbiztos lett.⁶⁴

Magánélete is kedvezően alakult, ugyanis 1876-ban elvette unokatestvérét, Steinhauer István és Máhr Franciska lányát, az 1852. október 15-én született Bertát. Steinhauer Berta pedig hozományul hozta a házasságba azt a noszvaji birtokot, melyet korábban férje igazgatott. Az após a gazdaságot előbb 50 évig tartó tulajdonként adta az ifjú párnak, majd az 1884-es vagyonsztást követően örökjogon is az övék lett. Steinhauer István és felesége azonban halálukig a kastélyban lakott.⁶⁵ Az 1897-es gazdacímtár a noszvaji gazdaság tulajdonosaként az 1909-ig élő özvegy Steinhauer Istvánnét tüntette fel, aki valószínűleg haszonélvezeti jogot gyakorolt a lányának, és ezáltal vejének, Gallasy Gyulának átadott birtokon.⁶⁶ A házasságból két fiú, István (1878) és László (1882), és két lány, Margit (1877) és Gizella (1886) született.

Gyula és felesége 1904-ig Budapesten élt. 1904-ben Gallasy Gyulát saját kérésére nyugdíjazták. Az állami zárszámadás ekkor még tartalmazta a nyugdíjasok jövedelmét és a nyugdíját, ennek segítségével pontos képet kaphatunk Gallasy Gyula jövedelmi viszonyairól. Az utolsó fizetése 11.400 aranykorona volt, 31 év 4 hónap és 19 nap szolgálati időt számítottak be neki, minek alapján 8.835 aranykorona nyugdíjra volt jogosult.⁶⁷ Érdekes ezzel összevetni a birtokainak jövedelmét. Az 1911-ben keletkezett gazdacímtár – amely a korábbiaktól eltérően tartalmazza a birtokok becsült kataszteri tiszta

61 Budapesti Közlöny 27. (1893) 250. 1893. október 28. 3.

62 Rendeleti Közlöny 27. (1893) 15. 1893. március 17. 93.

63 Budapesti Közlöny 31 (1897) 1897. augusztus 22. 1.

64 Budapesti Közlöny 34 (1900) 1900. május 1. 15.

65 Kovács B.: Noszvaj i. m. 39–40.

66 A magyar korona országainak mezőgazdasági statisztikája II. Gazdacímtár. Bp. 1897. 276., Gallasy Gyula gazdálkodásáról Surányi Béla írt részletesebb tanulmányt az Agrártörténeti Szemlében, melyben Gallasy és Hideg László ispán levelezését dolgozta fel. A tanulmány életrajzi és családtörténeti adatai rendkívül pontatlanok. *Surányi Béla: Egy középbirtok a XIX. század végén. Agrártörténeti Szemle* 29. (1987) 1987. 1–2. 140–163.

67 A Magyar Korona Országainak Állami Zárszámadása az 1904. évről. Kimutatás azokról az állami nyugdíjasokról, a kik az 1904. évben nyugalmazottak, továbbá azokról az özvegyekről és árvákról, a kik az említett évtől kezdve állami ellátást élveztek. Bp. 1905. 118.

jövedelmét – örököseinek kezében lévő noszvaji és novaji birtokok összjövedelmét 9.300 koronára tette. Jól látható, hogy az összesen 1.740 kat. hold birtok, melyből 640 hold volt szántó és 20 szőlő, gyakorlatilag egy második fizetést jelentett birtokosának.⁶⁸

Gallasy Gyula a nyugdíjazását követően, 1904. január 31-én feleségével közösen egy tanügyi alapítványt hozott létre, mely a pécsi és a nagyvárad-i hadapródiskolában biztosított két ingyenes helyet a Borsod és Heves vármegye területén alkalmazott állami, megyei vagy községi tisztviselők fiai számára.⁶⁹ Ez a jótékony cselekedet alapozta meg erkölcsileg a nemesi cím megszerzését. A karrier betetőzése 1904. április 11-én következett be, amikor feleségével és négy fiúgyermekével együtt magyar nemességet, a noszvaji és novaji előnevet, valamint címeradományt kapott.⁷⁰

A család 1904. április 30-án mint friss magyar nemesi família érkezett meg Noszvajra. Gallasy Gyulának igen jelentős vagyona halmozódott fel az idők során, hiszen az 1907-es vagyonosztzkodáskor egymillió-negyvenezer korona sorsáról dönthettek, ez az összeg az 1904-es becsült éves jövedelmének az ötvenszeresét tette ki! A vagyon fele a szülők nevében maradt, a másik felét pedig egyenlő arányban osztották meg a két fiú között. A szülők tulajdonában került a Berta major, a hozzá tartozó birtok, valamint Novajon az úgynevezett Sárossy-féle birtokrész. István kapta a Borsod megyei Mezőnagymihály határában fekvő, 1904-ben vásárolt hétszáz holdas gyulaszállási birtokot. Lászlóé lett a noszvaji Felsőrész, ami gyakorlatilag anyja hozománya volt. Ez magában foglalta az öreg kastélyt, 27 hold belső parkot, 95 hold szántót és 960 hold erdőt, Lászlóé lett még a novaji 219 holdas birtok és 25.700 korona készpénz.⁷¹

A nemesi cím megszerzésével szimbolikusan is lezárult a két család felemelkedése. A 19. század elején még mindkét házastárs felmenői zsellérnek számítottak. A vagyonszerzés útját járta a Steinhauser család, mely a század

---

68 Magyarországi gazdacímtár. Magyarország, Horvát- és Szlavónország 100 kt. holdon felüli birtokosainak és bérlőinek címjegyzéke, az egyes megyék részletes monográfiájával. Szerk. Rubinek Gyula. Bp. 1911. 182.

69 Rendeleti Közlöny 31. (1904) 1904. február 6. 53.

70 Rendeleti Közlöny 31. (1904) 15. 1904. május 2. 81.

71 *Kovács B.*: Noszvaj i. m. 40–41.

közepére a hajdani nemesek életszínvonalát biztosította önmaga és maradékai számára. Gallasy asztalos fia tanult, majd katonai hivatali karrier után megszerezte a nemesi címet. A vagyon és a rang tehát biztosítva volt. Amikor Gallasy Gyula 1908. november 22-én meghalt, egy sikeres életpályát tudhatott maga mögött, és biztos lehetett abban, hogy szilárd alapokra helyezte családjá jövőjét. Minden adott volt tehát, ahhoz hogy a fiatalok is megtelepedjenek Borsod vármegyében, és integrálódjanak a helyi birtokos, hivatalnok rétegbe, hiszen Budapestről gazdagon és nemesi címmel térhettek haza. A következő generáció azonban már nem tudta megismételni az apák és nagyapák sikeres karrierjét, ebben elsősorban a történelem viharai akadályozták őket.

Miután a két család tagjainak élettörténetét vázlatosan áttekintettük, jól látható, hogy minden szereplőre vagy legalább egy generáción belül érvényes, egységes karrierutat nem tudunk felrajzolni. Az egyének sorsa nagymértékben különbözött egymástól. Az azonos pozícióból induló testvérek, Gyula és József is teljesen más utat jártak be. A különbség a képzettségükben, a választott hivatásukban, a lakóhelyükben és a házasságukban egyaránt megmutatkozott, ezek azonban valószínűleg nem okok, hanem már okozatok, valaminek a következményei voltak. Az intézményes mobilizációs csatornák mellett ezen generációk életében döntő szerepe volt az egyéni rátermettségnek és az ambíciónak. Ez a tényező lehetett az egyén életpályáját igazából eldöntő momentum, ez különböztette meg egymástól az azonos szintről induló testvéreket. A hozzájuk írt leveleket olvasva jól érzékelhető, hogy Gallasy József haza akart térni Egerbe, apja nyomdokába szeretett volna lépni. Gallasy Gyula pedig el akarta hagyni ezt a várost, és a fizikai munka helyett a szellemi foglalkozás felé fordult. Noszvaj után bátran indult el a főváros irányába, egy olyan pályára lépett, ahol előtte még senki sem járt a családjából. Mindkét testvér sikeresebb lett ugyan az apjánál, de Gyula nagyon messzire rugaszkodott az atyai háztól.